

Obsah

Úvod (S. Řehák)	11
Anatomie zrakového orgánu (F. Vrabc)	13
Vývoj zrakového orgánu (F. Vrabc)	18
Poruchy vývoje zrakového orgánu	20
Stručná fyziologie oka (S. Řehák)	22
Centrální vidění	22
Vyšetření centrálního vidění	23
Periferní vidění	23
Vyšetření periferního vidění	24
Refrakce	26
Binokulární vidění	27
Adaptace	27
Poruchy adaptace	28
Barevné vidění	29
Poruchy barevného vidění	30
Uplatnění elektrofyziologických testů v oftalmologické diagnostice	31
Všeobecné zásady terapie očních chorob a ošetrovatelská technika († L. Krejčí)	
Zásady odběru infekčního materiálu v oftalmologii	34
Způsoby aplikace chemoterapeutik v oftalmologii	34
Zásady lokální aplikace chemoterapeutik v oftalmologii	35
Zásady lokální aplikace ostatních léků v oftalmologii	37
Ošetrovatelská technika	38
Stručná geometrická optika, refrakce oka a její vady (O. Riebel)	40
Stručná geometrická optika	40
Emetropie	42
Ametropie	43
Myopie (krátkozrakost)	43
Hypermetropie (dalekozrakost)	45
Astigmatismus	47
Anizometropie	48
Akomodace a její poruchy	48
Fyziologické změny akomodace	50
Patologické poruchy akomodace	51

Konvergence a její poruchy	52
Obrna a insuficience konvergence	53
Spazmus (exces) konvergence	53
Astenopie (chabozrakost)	54
Onemocnění víček (Z. Oláh)	55
Anatomie a funkce víček	55
Poruchy postavení víček	56
Poruchy postavení řas	59
Onemocnění kůže víček	59
Onemocnění okrajů víček	62
Záněty velkých žláz okrajů víček	63
Nádory víček	64
Benigní nádory	64
Maligní nádory	64
Onemocnění očnice (J. Otrádovec)	65
Klinická anatomie očnice	65
Příznaky orbitálních chorob (klinické vyšetření)	69
Speciální vyšetřovací metody	75
Záněty očnice	77
Endokrinní orbitopatie	80
Nádory očnice	83
Primární, sekundární a metastatické nádory	83
Benigní a maligní nádory	83
Nejčastější orbitální nádory a expanze	84
Poranění očnice	88
Pronikající poranění očnice	89
Pronikající orbitocerebrální poranění	89
Cizí tělesa očnice	90
Zlomeniny očnice	90
Karotidokavernózní píštěl	91
Onemocnění slzného aparátu (Z. Oláh)	93
Anatomie a funkce slzného aparátu	93
Onemocnění slzných žláz	95
Onemocnění slzných cest	96
Poruchy okohybného aparátu (H. Lomičková)	100
Postavení očí	100
Okohybné svaly	102
Strabismus	103
Konkomitující strabismus	104
Inkomitantní (paralytický) strabismus	108
Nystagmus	112
Onemocnění spojivky (H. Kraus)	114
Anatomie spojivky	114
Změny krevního zásobení spojivky	114
Záněty spojivky	115
Infekční záněty	118
Alergické záněty	122

Záněty z mechanických, chemických a fyzikálních příčin	122
Záněty při celkových chorobách	123
Degenerativní změny spojivky	123
Nádory spojivky	124
Benigní nádory	124
Maligní nádory	125
Onemocnění rohovky (H. Kraus)	126
Anatomie rohovky	126
Změny velikosti a tvaru rohovky	127
Záněty rohovky	128
Degenerace a dystrofie rohovky	131
Keratoplastika	132
Onemocnění bělmy (H. Kraus)	134
Onemocnění živnatky (H. Kraus)	135
Anatomie živnatky	135
Malformace živnatky	136
Záněty živnatky	137
Záněty duhovky a řasnatého tělíska	138
Záněty cévnatky	142
Degenerace a dystrofie živnatky	143
Nádory živnatky	144
Benigní nádory	144
Maligní nádory	144
Onemocnění zornice (H. Kraus)	146
Onemocnění čočky (S. Řehák)	149
Anatomie, vývoj a fyziologie čočky	149
Vrozené vady čočky	150
Traumatické změny polohy čočky	151
Vrozené katarakty	152
Perinatální katarakty	153
Katarakty při poruchách metabolismu	154
Konsekutivní katarakty	155
Katarakty způsobené mechanickými a fyzikálními vlivy	155
Katarakty způsobené toxicky	156
Presenilní katarakty	156
Senilní katarakty	157
Léčení katarakt	159
Afakie a její korekce	161
Onemocnění sklivce (S. Řehák)	164
Anatomie sklivce	164
Změny sklivce	165
Sklivcová mikrochirurgie	167
Onemocnění sítnice (O. Riebel)	168
Anatomie sítnice	168
Vrozené vady sítnice	169

Záněty sítnice a jejích cév	170
Oběhové poruchy sítnice	171
Retinopatie	172
Degenerace sítnice	176
Odchlípení sítnice	177
Nádory sítnice	178
Poranění sítnice	179
Kontuze bulbu	179
Ostrá poranění sítnice	179
Retinopatie ze záření	180
Onemocnění zrakového nervu a zrakové dráhy (O. Riebel)	181
Anatomie zrakového nervu a zrakové dráhy	181
Vrozené změny zrakového nervu	182
Měsťnává papila	183
Zánět zrakového nervu	184
Degenerace zrakového nervu	186
Atrofie zrakového nervu	187
Nádory zrakového nervu	188
Poranění zrakového nervu	189
Onemocnění intrakraniálního úseku zrakové dráhy	189
Chiasmatický syndrom	189
Poškození tractus opticus	190
Poškození kortikálního zrakového centra	191
Glaukomy (S. Řehák)	192
Fyziologické poznámky	192
Vyšetřovací metody	193
Primární glaukomy	198
Patogeneze primárních glaukomů	198
Rizikové faktory glaukomů	199
Glaukom s uzavřeným úhlem (angulární glaukom)	199
Glaukom s otevřeným úhlem (chronický prostý glaukom, glaucoma simplex)	205
Hypersekreční glaukom	208
Nitrooční hypertenze	209
Kongenitální glaukom	209
Juvenilní glaukom	210
Sekundární glaukomy	210
Sekundární glaukom způsobený změnami čočky	211
Sekundární glaukom po poleptání a poranění oka	211
Sekundární glaukom při iridocyklitidách	211
Neovaskulární glaukom	211
Maligní glaukom	212
Sekundární glaukomy spojené s blokádou trabekula	212
Glaukomy při zvýšení episklerálního tlaku	213
Laserová terapie glaukomů	213
Absolutní glaukom	213
Úrazy oka (Z. Oláh)	214
Mechanické poškození oka	215
Mechanické poškození a poranění přídatných orgánů oka	215
Mechanické poranění bulbu	216
Poškození oka fyzikálními a chemickými vlivy	220

Oční projevy celkových chorob (S. Řehák)	223
Oční projevy neurologických onemocnění	223
Oční projevy interních onemocnění	225
Oční projevy infekčních onemocnění	226
Oční projevy při ušních a nosních onemocněních	228
Oční projevy při zubních onemocněních	229
Oční projevy při kožních onemocněních	229
Oční projevy syndromu získané imunodeficience (AIDS)	229
Nepříznivé účinky léků na oko a jeho adnexa	230
Hygiena zraku (J. Kolín)	231
Pracovní oftalmologie (ergoftalmologie)	231
Sociální oftalmologie	233
Slepotá (J. Dóci)	235
Hlavní příčiny slepoty	235
Historický nástín vývoje oftalmologie (S. Řehák)	239
Vymezení a společenský význam oboru	239
Stručný vývoj světové oftalmologie	239
Stručný vývoj československé oftalmologie	241
Rejstřík	243

Jako u vědomí toho, že první a hlavně čtenář mají jen omezené dostupnou literaturu k I. a především II. částem, a proto jsme se snažili rozšířit obrazovou část především vybavením učebnice dostatečnou přílohou barevných obrázků, které jsou pro pochopení oboru výrazně deskriptivního bezpodmínečně nutné. V učebnici jsme se snažili zvýraznit vztahy oftalmologie k ostatním lékařským oborům a dáti důraz kapitolám, s nimiž se terénní lékař setká nejčastěji.

Doufáme, že se nám podařilo podat i na omezené ploše dostatečně praktický přehled hlavních problémů očního lékařství, potřebný pro práci budoucích obvodních, územních a středních lékařů.

V Hradci Králové 24. března 1987

Svatopluk Řehák